

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **R. A.**, zastoupen Mgr. Lilianou Křístkovou, advokátkou se sídlem náměstí I. P. Pavlova 1785/3, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, č. j. 2 Az 14/2014 – 22,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, č. j. 2 Az 14/2014 – 22, **se zrušuje**, a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobce R. A. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by bylo zrušeno usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, č. j. 2 Az 14/2014 – 22, a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze (dále také „městský soud“) napadeným usnesením ze dne 15. 5. 2014, č. j. 2 Az 14/2014 – 22, ustanovil žalobci zástupce - Mgr. Lilianu Křístkovou, advokátku, se sídlem náměstí I. P. Pavlova 1785/3, Praha 2.

Městský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že žalobce svou žalobou brojí proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 2. 4. 2014, č. j. OAM-343/ZA-ZA06-P-10-2011, kterým mu nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“).

Vzhledem k tomu, že žalobce ve své žalobě požádal o ustanovení advokáta pro řízení o žalobě a doložil, že u něho jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, splnil první podmínku pro ustanovení zástupce ve smyslu ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. Jelikož ale žaloba neobsahuje všechny náležitosti správní žaloby vyžadované soudním řádem správním, které bude třeba doplnit, byla splněna i druhá podmínka pro ustanovení zástupce ve smyslu ust. § 35 odst. 8 s. ř. s., kterou je nezbytnost ochrany práv žalobce.

Z uvedených důvodů proto ustanovil žalobci zástupkyni Mgr. Kiliánu Křítkovou, advokátku.

Proti tomuto usnesení městského soudu podal žalobce R. A. - jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, kterou opřel o důvody obsažené v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Stěžovatel především nesouhlasí s tím, že mu byla ustanovena zástupcem právě advokátka Mgr. Liliana Křítková, a nikoliv jím v žalobě žádaný a jemu doporučený advokát Mgr. Pavel Čížinský. Napadené usnesení pro něj bylo v tomto směru značně překvapivé, zvláště když i sám uváděl, že v tohoto advokáta má důvěru, neboť se zabývá prioritně azylovým a migračním právem. Navíc tento jím navrhovaný, ale neustanovený advokát, se svým ustanovením v jeho věci vyslovil souhlas. Z těchto důvodů správním soudem ustanovená advokátka Mgr. Liliana Křítková nepožívá jeho důvěry.

Usnesení městského soudu je v tomto směru nejen nezákonné, ale také nepřezkoumatelné. Je tomu tak proto, že v něm zcela absentují zákonné úvahy soudu o důvodech, které jej vedly k tomu, že mu byla zástupkyní ustanovena právě advokátka Mgr. Křítková a nikoliv advokát Mgr. Čížinský. Z tohoto usnesení vyplývá fakticky jen to, jak městský soud posoudil otázku, zda jako žalobce splňuje podmínky pro osvobození od soudního poplatku. Žádné další úvahy toto usnesení městského soudu neobsahuje.

Městský soud uvedeným postupem pochybil i ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu. Tento soud např. již v rozsudku ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141 vyslovil názor, že *„pokud soud návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce nevyhoví, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit“*. Obdobný názor byl ostatně vysloven již dříve i rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu (usnesení ze dne 25. 4. 2006, č. j. 8 As 21/2005 - 101). Povinnost odůvodnit své rozhodnutí se netýká jen zamítnutí žádosti o ustanovení žádaného zástupce (advokáta), ale také dopadá na případy, kdy je žadateli o ustanovení zástupce ustanoven jiný než žádaný advokát. Městský soud však svou úvahu, proč mu ustanovil zástupcem jiného, než žádaného advokáta, nijak neodůvodnil. Již z tohoto důvodu je proto napadené usnesení městského soudu nezákonné a nepřezkoumatelné.

Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalované Ministerstvo vnitra se k podané kasační stížnosti věcně nevyjádřilo. Je tomu tak proto, že kasační stížnost směřuje výhradně do právního posouzení procesního postupu městského soudu při ustanovení zástupce stěžovateli. Posouzení namítané

pokračování

vadnosti postupu městského soudu o ustanovené zástupce stěžovateli přísluší pouze do kompetence Nejvyššího správního soudu a nikoliv žalovaného. Při tom si je žalovaný vědom toho, že k této otázce je k dispozici ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení městského soudu při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že usnesení městského soudu je třeba zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel podává tento mimořádný opravný prostředek explicitně nejen z důvodu uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, ale také z důvodu obsaženého v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy pro nepřezkoumatelnost napadeného usnesení pro nedostatek důvodů, případně pro jinou vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud při posuzování nepřezkoumatelnosti usnesení městského soudu vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, uveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, uveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces, jakož i pojem právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, je i *povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit* (ve správním soudnictví podle ust. § 54 odst. 2 s. ř. s.). Z odůvodnění rozhodnutí proto musí především vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.

Nejvyšší správní soud přitom nepominul ani nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06 (dostupný na www.nalus.usoud.cz), v němž Ústavní soud vyslovil, že *„odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena“*. Ostatně Ústavní soud i v nálezu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08 (dostupný na www.nalus.usoud.cz), rovněž konstatoval, že: *„Soudy jsou povinny svá rozhodnutí řádně odůvodnit; jsou povinny též vysvětlit, proč se určitou námitkou účastníka řízení nezabývaly (např. proto, že nebyla uplatněna v zákonem stanovené lhůtě). Pokud tak nepostupují, porušují právo na spravedlivý proces garantované čl. 36 odst. 1 Listiny“*.

Otázkou přezkoumatelnosti rozhodnutí správních soudů se Nejvyšší správní soud zabýval ve své judikatuře již dříve. Bylo tomu tak např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, který byl uveřejněn pod č. 244/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž vyložil, že: *„Za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo*

rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné“. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, který byl publikován ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 133/2004, pak vyslovil Nejvyšší správní soud názor, že: „Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatecích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny“. Nejvyšší správní soud též judikoval v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, dostupném na www.nssoud.cz, že pokud „z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, dostupném na www.nssoud.cz, tento soud vyslovil právní názor, že: „Nezabýval-li se krajský soud řádně uplatněným žalobním bodem a místo toho odkázal na odůvodnění rozhodnutí žalovaného správního orgánu, které problematiku, na niž žalobní bod dopadal, vůbec neřešilo, nelze než soudní rozhodnutí zrušit, neboť je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]“.

Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že má-li být soudní rozhodnutí o ustanovení zástupce stěžovateli přezkoumatelné, musí z něj být zřejmé, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný a jak uvažil o pro věc zásadních skutečnostech (naplnění podmínek pro ustanovení zástupce stěžovateli), resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Uvedené pak musí nalézt svůj odraz v odůvodnění soudního rozhodnutí. Z rozhodnutí pak musí být též patrné, jak se správní soud vypořádal se vznesenými žalobními body a k nim se vztahující zásadní argumentací – zde předestřenými důvody pro ustanovení toho kterého konkrétního zástupce stěžovateli – advokáta Mgr. Pavla Čížinského. Je tomu tak proto, že jen prostřednictvím odůvodnění tohoto rozhodnutí lze dovodit, z jakého skutkového stavu správní soud vyšel a jak o něm uvažil.

Otázkou přezkoumatelnosti rozhodnutí správních soudů, jimiž je účastníkům (žalobcům) soudního řízení správního ustanovován zástupce se zabýval Nejvyšší správní soud již dříve. Bylo tomu tak, jak správně poukazuje stěžovatel, zejm. v rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, který byl publikován ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1995/2010. Zde Nejvyšší správní soud vyslovil právní názor, že: „I. Jestliže účastník řízení splňující předpoklady pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhne ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak zpravidla takovému návrhu vyhoví. II. Pokud soud nevyhoví návrhu účastníka

pokračování

řízení na ustanovení konkrétního zástupce, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit; aplikace ustanovení § 55 odst. 4 s. ř. s. není v takovém případě namístě“.

Uvedeným legitimním požadavkům městský soud v posuzované věci nevyhověl.

Městský soud se v napadeném usnesení vyslovil pouze k otázce naplnění zákonných podmínek pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), které jsou jedním z předpokladů k tomu, aby byl stěžovateli pro řízení v jeho azylové věci ustanoven zástupce z řad advokátů. V rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu však městský soud ponechal zcela stranou své pozornosti a úvah legitimní návrh stěžovatele učiněný ve své žalobě, aby mu byl ustanoven konkrétní zástupce, který má jeho důvěru, zabývá se prioritně oblastí azylového práva a souhlasí s ustanovením zástupcem (advokát Mgr. Pavel Čížinský). Vzhledem k tomuto pochybení absentuje v napadeném usnesení úvaha městského soudu o tom, z jakých důvodů nepovažoval za příhodné ustanovit v projednávané věci zástupcem stěžovatele v žalobě požadovaného advokáta, ale i úvaha o tom, z jakých důvodů považuje za příhodnější ustanovit stěžovateli zástupcem advokáta jiného - Mgr. Lilianu Krístkovou.

Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo než konstatovat, že napadené usnesení městského soudu je nepřezkoumatelné, a to pro nedostatek důvodů.

Nejvyšší správní soud proto z uvedených důvodů zrušil kasační stížností napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, č. j. 2 Az 14/2014 – 22, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.).

V dalším řízení bude na městském soudu, aby se při svém rozhodování o ustanovení zástupce stěžovateli řádně vypořádal s jeho návrhem, aby mu byl zástupcem ustanoven právě advokát Mgr. Čížinský. Pokud by městský soud dospěl k názoru, že ustanovení navrhovaného advokáta zástupcem stěžovatele není příhodné, bude třeba, aby ve svém rozhodnutí řádně vyjevil důvody, pro něž považuje za příhodnější ustanovit stěžovateli v jeho věci zástupcem advokáta jiného. Tento svůj názor po té i řádně odůvodní.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu (zde Městského soudu v Praze), a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ust. § 109 odst. 2 s. ř. s.

V novém rozhodnutí městský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. června 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu